

日本文化体験

Nume: Buzamurga Roxana

Stagiu japonez: Ehime Daigaku

Perioada: 14.09.2014-25.09.2014

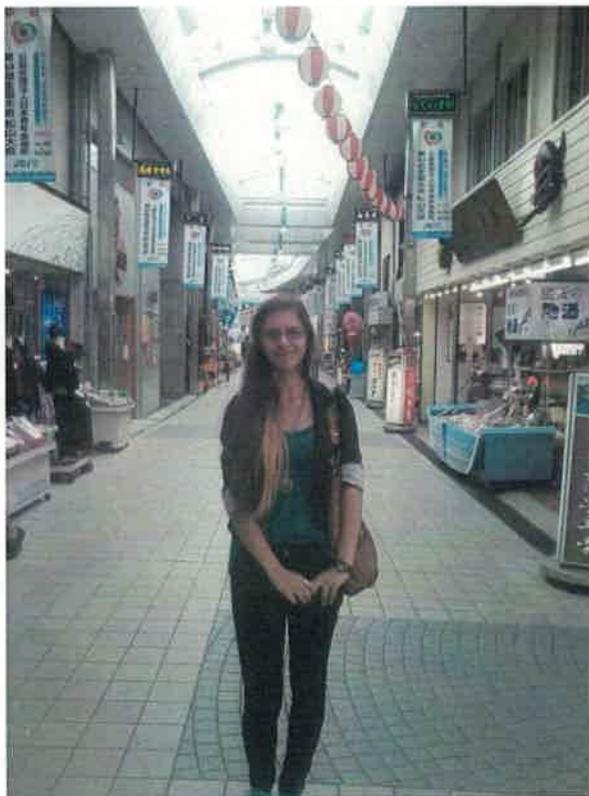
Să afirm că perioada petrecută în Japonia a fost pe măsura așteptărilor ar însemna să reduc la un nivel mult inferior o experiență personală, culturală și profesională care a întrecut cu desăvârșire toate ideile și „stereotipurile” după care mă ghidam înainte de a ajunge acolo. Cu siguranță că mă așteptam să fie o adevărată provocare, interesantă și pasionantă, însă m-a luat prin surprindere să constat cât de mult mi-a fost utilă această experiență și cum în ciuda diferențelor enorme de cultură și mentalitate, nu am simțit o clipă că locul meu nu ar putea fi acolo. Dar să o luăm cu începutul.

Am plecat în Japonia pentru o perioadă de 10 zile în toamna anului 2014, cu ocazia unui program cultural organizat de universitatea parteneră Ehime Daigaku, sejurul petrecându-l în orașul Matsuyama într-un apartament decorat în stil tradițional. Am fost anunțată de posibilitatea de a lua parte la acest program bazat pe experiența japoneză la sfârșitul anului I de studiu al limbii și nu am ezitat nicio clipă, deși eram conștientă în același timp de marea provocare lingvistică și culturală pe care aveam să o trăiesc. Posibilitatea de a merge în țara a cărei limbi și culturi o studiem timp de ani de zile constituie un vis pe care toți studenții îl împărtășesc, dar pe care, personal, îl consideram aproape irealizabil, având în vedere costurile enorme pe care un sejur în Japonia l-ar presupune.

Considerând-o într-o anumită măsură ca o țară de basm din pricina faptului că este separată de spațiul european cunoscut mie nu numai din punct de vedere geografic, situată așa putea spune aproape la capătul celălalt al lumii, dar și din punctul de vedere al culturii și mentalității, această Japonie misterioasă a samurailor de altă dată, a kimonourilor și a florilor de cireș dintr-o dată nu mai reprezenta o ficțiune din cărțile de literatură sau o țară a cărei imagine era mereu „filtrată” de viziunea celor care avuseseră șansa să o viziteze. Această Japonie îmi devenea dintr-o dată accesibilă și mie și trebuie să recunosc că principalul lucru care m-a motivat în optarea pentru acest program de studiu a fost provocarea lingvistică pe care eram dornică să o încerc. Studiul limbii japoneze m-a frapat încă de la început prin anumite particularități care fac ca această limbă să fie atât de diferită de ceea ce întâlneam până atunci, o limbă unică. Voi menționa pe scurt anumite trăsături care m-au impresionat în mod deosebit, precum puternica subiectivitate a limbii exprimată spre exemplu de particulele finale de frază, traducerea emoțiilor și reacțiilor locutorului printr-o multitudine de interjecții și onomatopee, grija deosebită de a nu ofensa interlocutorul și respectul profund pentru statutul acestuia, de unde multiplele registre de politețe și nu în ultimul rând modalitatea indirectă și niciodată 100% sigură de a exprima chiar și o certitudine. Dar aceste aspecte nu constituie doar caracteristici formale ale limbii, ci, mai mult decât atât, ele reflectă specificul gândirii și culturii civilizației japoneze și acest aspect mă interesa în mod deosebit, un sejur petrecut în mijlocul nativilor permițându-mi de a aprofunda această perspectivă a limbii. „Oare cât de puternic se simte subiectivitatea limbii când un nativ japonez vorbește? Este ea la fel de vizibilă pe expresia feței și în gesturi? Care sunt situațiile în care e indicat să o accentuăm și care sunt cele în care e de preferat să rămânem pe cât se poate de obiectivi?” Astfel de întrebări, ale căror răspunsuri nu se pot afla decât printr-o experiență personală în Japonia, aveam în minte și îmi propuneam să le elucidez singură.

Scopul programului de studiu în Japonia nu reprezenta așadar doar dorința de a progresa în cunoașterea limbii, ceea ce se realizează de altfel cu mult mai ușurință și rapiditate în țara unde se vorbește acea limbă zi de zi, dar și curiozitatea de a descoperi legătura dintre limbă și cultură, toate acele detalii care nu se găsesc în niciun manual și care sunt cu atât mai frapante cu cât sunt descoperite prin experiență proprie. Drumul de aproape 24 de ore spre Japonia era pavat astfel de un proiect personal de progres lingvistic, cultural, de reflexie și descoperire. Voi încerca în cele ce urmează să punctez câteva din „momentele-cheie” a ceea ce experiența culturală japoneză mi-a adus atât pe plan profesional, cât și pe plan personal.

1. Kanji everywhere!!!

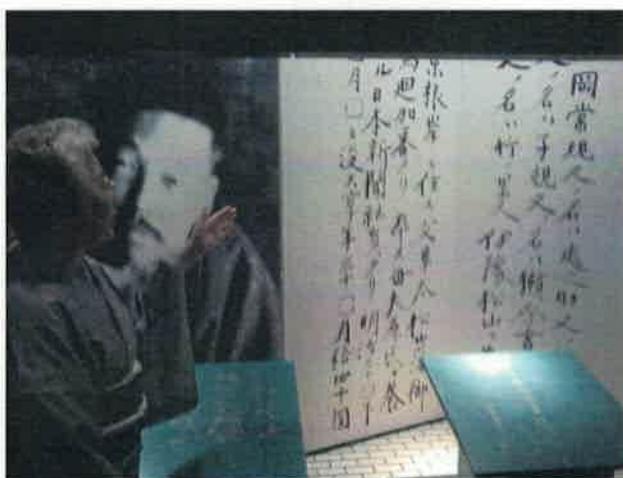
Evoluția în studiul limbii japoneze mi-a fost facilitată încă din primul moment în care am ajuns în Japonia, primul lucru pe care l-am remarcat și care m-a frapat de altfel fiind faptul că peste tot prin oraș, prin magazine și diverse localuri erau anunțuri scrise în kanji. Cum sistemul de scriere japonez este unul din punctele cele mai dificile în învățarea limbii japoneze, acest exercițiu care îmi permitea zi de zi să văd noi ideograme chiar și în timpul liber alocat unei plimbări a constituit un avantaj mult mai mare spre progresul în studiul limbii, spre deosebire de studiul individual făcut acasă în care exersam ideogramele doar în timpul orelor alocate studiului.

Descoperirea Japoniei s-a realizat astfel întâi prin studiul ideogramelor întâlnite peste tot prin oraș, care și-au adus un aport extraordinar nu numai în progresul lingvistic, ci și în cel cultural, astfel peste tot prin oraș am descoperit haikuri redactate în kanji ale marelui scriitor Masaoka Shiki. Un tur ghidat prin oraș în vederea descoperirii scrierilor acestuia a fost de asemenea organizat de către universitate, primind astfel explicații suplimentare pentru fiecare haiku.

2. もっと勉強しよう！

Pe lângă toate aceste informații asimilate pe cale „inconștientă” aș putea zice prin toate exercițiile vizuale ale ideogramelor, progresul lingvistic și cultural mi-a fost îndrumat și facilitat prin cursuri organizate la facultate, care mi-au oferit ocazia de a experimenta mediul academic universitar specific japonez. Am participat astfel, alături de alți studenți japonezi, la cursuri organizate pe tema haikurilor, urmând ca la final să creez eu singură unul. Am avut în acest fel posibilitatea de a-mi dezvolta capacitatea de înțelegere a mesajului oral transmis în condiții formale, academice, care, pentru facilitarea înțelegerii, a fost dublat de un suport scris. De asemenea, pentru orice nelămurire, puteam să mă adresez și celorlalți studenți, dezvoltându-mi în acest fel capacitatea de comunicare cu nativi japonezi. Cursurile organizate la facultate nu au fost însă singurele care m-au ajutat să progrez în studiul limbii și al culturii, numeroase activități extracurriculare fiind organizate în afara cadrului instituțional academic.

Astfel, în timpul pe care l-am petrecut în Japonia, am vizitat numeroase muzee, precum unul dedicat lui Masaoka Shiki unde am avut de asemenea un ghid care ne-a purtat prin istoria și opera acestei mari personalități istorice și literare, dar și alte muzee de istorie și caligrafie. Aceste vizite au reprezentat o metodă mult mai eficientă de a acumula informații despre istoria Japoniei și de a-mi trezi interesul pentru a căuta încă și mai multe, fiind diferite de învățatul pasiv bazat doar pe manuale și cărți de istorie. Vizitele ghidate mi-au oferit de asemenea posibilitatea de a primi explicații suplimentare cu privire la diferitele piese aflate în muzee, satisfăcându-mi pe de o parte curiozitatea, iar pe de altă parte punându-mă în fața provocării de a încerca să înțeleg într-o măsură cât mai mare informațiile transmise în limba japoneză. Elemente culturale și lingvistice s-au îmbinat astfel în această descoperire a muzeelor, dovezi grăitoare ale unor fragmente din istorie ce atestă specificul identității japoneze.

Istoria și cultura japoneză nu am învățat-o însă doar din interiorul muzeelor, ci și din afara acestora, mai exact prin vizitarea diverselor locuri culturale precum sanctuare religioase și castele (松山城).

3. Ce ar fi teoria fără practică?

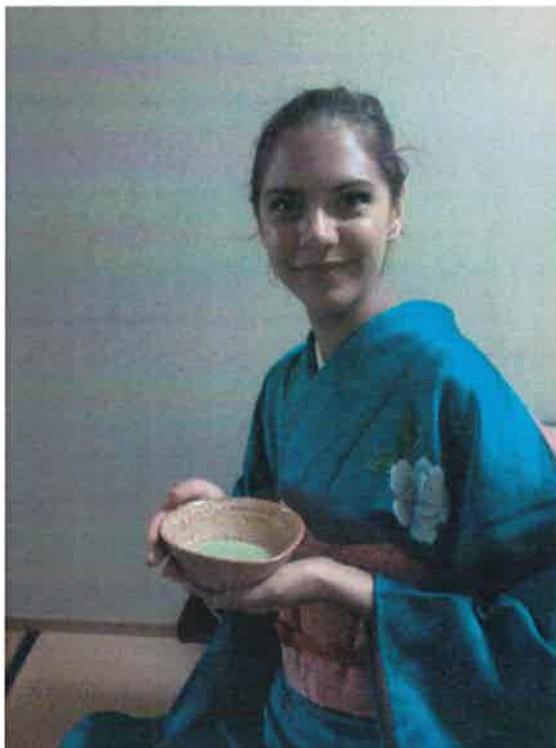
Aspectul poate cel mai important pe care această experiență mi l-a oferit a fost nu doar ocazia de a intra în contact cu diversele elemente culturale specifice civilizației japoneze, dar mai ales posibilitatea de a le experimenta pe cont propriu. Astfel, dacă înainte doar citisem în cărți sau văzusem în poze faimoasele armuri ale samurailor și superbe kimonouri ale femeilor, sejurul în Japonia mi-a permis nu doar să le văd în realitate, ci să le și încerc personal, oferindu-mi sentimentul de nedescris de a mă transpune în trecutul cultural japonez. Progresul în ceea ce privește cunoașterea culturii japoneze nu s-a limitat astfel la asimilarea unui volum cât mai mare de informații, ci acesta a fost valorificat și intensificat așa putea spune de experiența personală, care mai mult decât orice mi-a trezit setea de cunoaștere și mi-a permis într-o anumită măsură să trec peste barierele de înțelegere ce se creează între două culturi atât de diferite, cea occidentală și cea orientală. Aflându-mă spre exemplu în castelul unde trăiau odinioară samurailor și încercând chiar și armura acestora

mi-a permis dintr-o dată să reflectez altfel asupra paginilor de literatură și istorie unde citisem despre aceștia și să înțeleg mai bine unele aspecte ale gândirii și strategiei lor (spre exemplu importanța poziționării strategice a castelului) precum și diversele elemente ce constituiau modul

lor de viață. Personajele de hârtie prindeau astfel viață în locul autentic în care au trăit oamenii care le-au inspirat.

Nu doar încercarea armurii samurailor mi-a oferit această posibilitate de a mă transpune în trecutul cultural japonez, ci și îmbrăcarea kimonoului a fost o ocazie unică de a înțelege și experimenta ceea ce depășește cu mult o simplă tradiție vestimentară specifică unei anumite

epoci pentru a deveni un veritabil ritual complex al cărei importanțe a subzistat secole de-a rândul și care a rămas în vigoare și în ziua de azi. Am avut astfel ocazia de a înțelege complexitatea acestui costum japonez în primul rând prin experimentarea numeroaselor etape ce trebuie parcurse pentru a-l îmbrăca și despre care nu mi-aș fi imaginat vreodată că sunt atât de ample deși citisem de nenumărate ori despre ele. Acestor etape se adaugă după aceea o întreagă serie de reguli privind ținuta corpului cerută de o asemenea vestimentație, acest costum depășind simplul aspect fizic pentru a se asocia cu un anumit tip de comportament și o atitudine distinsă.

Importanța și măreția purtării kimonoului mi-au fost confirmate după aceea de experimentarea diverselor ceremonii care valorizează această ținută vestimentară precum ceremonia ceaiului sau o ceremonie a parfumului. Toată această experiență mi-a permis astfel să înțeleg de ce și astăzi tradiția kimonoului subzistă și constituie unul din elementele cele mai impresionante ale culturii japoneze.

Nu în ultimul rând, experimentarea culturii japoneze a înglobat și domeniul culinar, o parte extrem de importantă care face ca specificul japonez să fie recunoscut și apreciat la nivel mondial. De la celebrul sushi, supa ramen, bolurile de orez și până la degustarea băuturilor precum sake, sejurul în Japonia m-a inserat într-o întreagă tradiție culinară, pe atât de apetisantă cât de interesantă. Provocarea folosirii bețișoarelor și mâncarea servită la o temperatură mai mare decât cea la care eram obișnuită au reprezentat doar o parte din elementele care m-au făcut să conștientizez diferențele culturale gastronomice și în același timp să încerc să-mi însușesc diferitele practici care alcătuiesc specificul japonez.

Mai mult însă decât simpla degustare a mâncărurilor tradiționale, programul organizat în Japonia mi-a permis și să particip la prepararea unor feluri specifice japoneze, permițându-mi astfel să învăț prin practică diferitele tehnici ale preparării orezului și ale îmbinării diferitelor elemente pentru a prepara sushi. Această experiență mi-a permis astfel din nou să depășesc granițele teoriei și să pun în practică diversele elemente care contribuie la construirea identității japoneze.

4. Călătoria spre noi înșine

Perioada de studiu petrecută în Japonia a avut astfel un impact extrem de benefic pe plan profesional, oferindu-mi ocazia de a progresa din punct de vedere lingvistic și de a mă iniția în cultura japoneză pe baza experienței proprii, însă și mai mult decât atât, ea mi-a dat șansa de a mă dezvolta și pe plan personal. Se spune adesea că oamenii pe care îi întâlnim și călătoriile pe care le facem reprezintă o cale de a ne cunoaște mai bine pe noi înșine și de a ne ajuta să evoluăm interior. Pot afirma că experiența trăită mi-a cofirmat această ipoteză și în special oamenii pe care i-am întâlnit și cu care am interacționat au jucat un rol esențial în dezvoltarea mea personală. Astfel, ajungând în Japonia, înaintea tuturor peisajelor, a muzeelor și a instituțiilor academice, ceea ce am întâlnit au fost oamenii care m-au îndrumat pe tot parcursul acestei

experiențe, de la profesori până la alți studenți care au luat parte alături de mine la diferitele activități organizate de facultate. Posibilitatea de a împărtăși experiența noastră, gândurile, bucuriile dar și incertitudinile cu oamenii dintr-o altă cultură este un lucru inestimabil și mă simt mândră să pot afirma că l-am trăit din plin. Dorința de a-i cunoaște astfel cât mai bine pe cei din jurul meu și de a-i înțelege a reprezentat un stimulent pentru a depăși pe cât posibil barierele lingvistice și, în ciuda dificultății pe care am întâmpinat-o în încercarea de a reda cât mai bine ceea ce gândeam, am făcut toate eforturile care îmi erau cu putință. Acest lucru a reprezentat nu doar o provocare pe plan lingvistic, ci și o provocare pentru mine însămi și m-a determinat astfel să aspir întotdeauna la mai mult și să mă încred în forțele proprii. Experiența aceasta pe parcursul căreia am avut tot timpul sprijinul celor din jur a constituit o ocazie benefică pentru a mă dezvolta pe plan personal, iar interacțiunile cu ceilalți mi-au fost facilitate de diversele activități organizate. Astfel, în ceea ce privește comunicarea cu ceilalți studenți japonezi, pe lângă cursurile la care asistam împreună, am avut prilejul de a-i cunoaște mai bine cu ocazia diverselor ieșiri organizate în afara mediului academic, aflând astfel cum este viața de zi cu zi a tinerilor japonezi.

Și cum orice experiență japoneză trebuie să aibă întotdeauna o finalitate precisă, la sfârșitul acestui program am susținut o prezentare în care mi-am ilustrat experiența trăită acolo și modul în care aceasta a contribuit la evoluția mea în cadrul studiului limbii și al culturii japoneze, prezentare care a constituit de altfel și pentru mine o ocazie de a reflecta asupra parcursului meu

lingvistic și o finalitate a acestei provocări care m-a ajutat să mă dezvolt pe plan profesional și personal.

5. Judo sau calea spre o amintire de neuitat

Întâlnirea și adaptarea la limba și cultura japoneză nu a constituit însă singura provocare pe care am trăit-o, ci doresc să menționez și o altă experiență care a reprezentat de data aceasta o provocare la nivel fizic. Fiind întrebată înainte de a ajunge în Japonia dacă doresc să încerc o anumită activitate în mod special, am răspuns că aș fi curioasă să încerc judo, cunoștințele mele legate de acest sport fiind însă limitate la simple fotografii văzute pe internet sau scurte filmări. M-am dus astfel încrezătoare la ceea ce urma să fie un curs de judo desfășurat împreună cu alți studenți, fiind sigură că nu are cum să fie prea greu și că sigur voi fi în stare să mă descurc. Optimismul mi-a fugit pe ușă în momentul în care am intrat în sală și i-am văzut pe ceilalți tineri antrenându-se, înțelegând dintr-o dată dificultatea acestui sport. Această impresie mi s-a menținut pe parcurs și în ciuda faptului că mi s-au explicat de la început tehnicile de bază legate de modul în care trebuie să cazi spre exemplu pentru a nu te răni, talentul meu în materie de judo întârzia cu desăvârșire să apară. Spre propriul meu amuzament și probabil și al celor din jur, am continuat „inițierea” mea în acest sport, cele două ore petrecute acolo transformându-se într-o amintire pe care cu siguranță nu o voi uita niciodată.

6. Iar de acum încolo?

Chiar dacă sejurul în Japonia a fost pe o perioadă destul de scurtă de timp, el a reprezentat înainte de toate un stimul și o încurajare pentru a continua și pe viitor cu studiul limbii și al culturii japoneze. Experiența trăită acolo mi-a confirmat mai mult decât orice fascinația pe care o am pentru această țară atât de îndepărtată și diferită de a noastră și m-a ambiționat să nu mă las descurajată de dificultatea aș putea spune de nedescris a limbii japoneze și să îmi urmez visul care și-a găsit de altfel împlinirea pentru 10 zile. În speranța de a mai repeta pe viitor această experiență, voi continua studiul și după terminarea facultății și poate, cu puțin noroc, voi putea aplica pentru o bursă de studiu în Japonia.

Pentru moment însă mă concentrez pe o pregătire cât se poate de intensivă pentru a ajunge la nivelul dorit, căci, dacă ar fi să pun în aplicare o lecție oferită de către japonezi, ar fi aceea că nu finalitatea e cea mai importantă, ci mai ales drumul parcurs pentru a ajunge la destinație.

